

Το ΣτΕ και ο Νόμος Κατρούγκαλου

Με βαρύνουσας σημασίας αποφάσεις του, το Συμβούλιο της Επικρατείας δέχθηκε πριν από λίγες ημέρες την αντισυνταγματικότητα κρίσιμων διατάξεων του νόμου Κατρούγκαλου για το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Με τις αποφάσεις αυτές το Δικαστήριο διατήρησε πάντως το οργανωτικοδιοικητικό πλαίσιο που προέβλεπε ο νόμος, του οποίου βασικές συνιστώσες είχαν ήδη θεμελιωθεί το 2010. Οι δύο πυλώνες της βασικής και της αναλογικής σύνταξης εξακολουθούν να ισχύουν, όμως επισημάνθηκε μία σειρά από ανακολουθίες στον τρόπο που υπολογίζονται οι συντάξεις.

Με γνώμονα τις δικαστικές αποφάσεις, οι αλλαγές που απαιτείται να γίνουν στο θεσμικό πλαίσιο της κοινωνικής ασφάλισης προσδοκάται ότι θα συμβάλουν στον εξορθολογισμό του συστήματος και στην προσαρμογή του προς τις συνταγματικές αρχές της ανταποδοτικότητας, της ισότητας και της βιωσιμότητας. Το σοβαρότερο πρόβλημα που εντόπισε το Συμβούλιο της Επικρατείας αποτελεί η στρέβλωση της ανταποδοτικότητας του συστήματος και της αρχής της εγγύτητας μεταξύ του προσυνταξιοδοτικού επιπέδου διαβίωσης και αυτού που εγγυάται το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης.

Η αρχή της ανταποδοτικότητας ασφαλώς σχετικοποιείται σε κάθε σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, με γνώμονα τις αρχές της αλληλεγγύης και της προστασίας του ασφαλιστικού κεφαλαίου. Όμως ο νόμος Κατρούγκαλου αποτέλεσε μια βίαιη υποχώρηση της ανταποδοτικότητας, που υπέσκαψε την ασφαλιστική συνείδηση διαβρώνοντας και την ενδογενεακή αλληλεγγύη. Άρα η κυβέρνηση καλείται σήμερα να νομοθετήσει διορθώνοντας την αντισυνταγματική και εσφαλμένη επιλογή του νόμου αυτού να μειώσει τους συντελεστές αναπλήρωσης εις βάρος ιδίως εκείνων που έχουν πολλά χρόνια ασφάλισης και υψηλότερες αποδοχές.

Ωστόσο το μείζον ελάττωμα του νόμου Κατρούγκαλου ήταν η αποτυχία του να συσχετίσει το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης με την απασχόληση, την ανάπτυξη και τη φορολογία. Το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης δεν λειτουργεί εν κενώ, ούτε είναι ορθό να προσεγγίζεται ως ένα κλειστό, αυτοαναφορικό σύστημα, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το μακροοικονομικό περιβάλλον με το οποίο τελεί σε διαρκή αλληλεπίδραση. Εν προκειμένω είναι σημαντική η κρίση του δικαστηρίου για την αντισυνταγματικότητα του τρόπου υπολογισμού των εισφορών των ελευθέρων επαγγελματιών. Όπως αποδείχθηκε, αυτός ο «δημευτικός» τρόπος υπολογισμού των

εισφορών οδήγησε σε εκτεταμένη φοροδιαφυγή και εισφοροδιαφυγή και, κατά συνέπεια, σε μείωση των δημοσίων εσόδων.

Η κυβέρνηση, με πρωτοβουλία του Υπουργού Εργασίας, καλείται να συμμορφωθεί στις δικαστικές αποφάσεις και να μετατρέψει τη στρεβλή και νόθα κατασκευή του νόμου Κατρούγκαλου σε ένα σύγχρονο, αποτελεσματικό και δίκαιο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Ο νομοθέτης οφείλει να κινηθεί κατά τρόπο ώστε το νέο θεσμικό πλαίσιο να διασφαλίζει πράγματι τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του συστήματος, να μην οδηγεί στην ισοπέδωση των παροχών, να είναι συμβατό με το συγκεκριμένο κοινωνικό, δημοσιονομικό και μακροοικονομικό περιβάλλον όπου θα εφαρμοστεί και να μην υπονομεύει την ασφαλιστική συνείδηση.

Κρίσιμο είναι επίσης να διορθώσει τις αδικίες έναντι εκείνων των ασφαλισμένων και συνταξιούχων που με συνέπεια εκπλήρωσαν τις ασφαλιστικές τους υποχρεώσεις καθ' όλη τη διάρκεια ενός μακρού εργασιακού βίου, να συμβάλει στην ενδυνάμωση της διαγενεακής και της ενδογενεακής αλληλεγγύης, να σεβαστεί την αρχή της εμπιστοσύνης των πολιτών προς το κράτος και να ενισχύσει τον δεύτερο και τρίτο πυλώνα ασφάλισης. Ως προς την πρόταση υιοθέτησης ενός κεφαλαιοποιητικού μοντέλου στην επικουρική ασφάλιση, δεν φαίνεται σήμερα ρεαλιστική και βιώσιμη αν ληφθούν υπόψη οι μεγάλες δημοσιονομικές επιβαρύνσεις κατά τη μεταβατική περίοδο.

Ξενοφών Κοντιάδης, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου, Πρόεδρος του Ιδρύματος Τσάτσου